

העם

הגלגל חור

החתיקים זוכרים היטב את כל התהליך: את הצפייה הקדחתנית משך שבועות, את ה' הכנה הנרגשת של חומר הסברתי, את גיוס הכוחות לטיפול אישי. כל זה כבר היה חצי תריסר פעמים.

פעם קראו לזה "ועדת חקירה". אחר כך "ועדת מלכותית". אחר כך "ועדה אנגלית אמריקאית". אחר כך "ועדה מיוחדת של אר"ם". הנוהל היה תמיד שווה: קבלת הפנייה, ההסברה הקדחתנית, הצפייה המתוחה למסקנות.

בעיני צעירי הארץ נתקשר הענין עם כמה תופעות גלותיות: השתלנות בחצר הפריץ, הבטחון שכוחות מן החוץ יפתרו את בעיות הארץ, שורים יהיו אוזנים לגורל האומה.

נגד מציאות זו קמו המחתרות, התנהל המאבק. עד שהלכו האנגלים, ומשך המש שנים מאושרות לא באו ועדות חקירה.

הציר לא הוהלקף, השבוע לא נאה, אמנם, ועדה, אלא חוקר יחיד, אולם המציאות שמאחורי הביקור לא השתנתה, הכל חור ליושני האורח בא. האורח סוקר, מסבירים לו. מנסים להשפיע עליו. ואחר כך מהכים למסקנות הגורליות.

פעם בוצעו המסקנות — אם בוצעו בכלל — בעזרת כידונים. כיום הן מבוצעות בעזרת שטרות כסף, לכל הודעות זו שיטה אבודה יותר. אך אין היא שונה באוסן עקרונות מקודמתה.

מי שתמה על סיבוב הגלגל, לא יקשה לו למצוא את הסיבה לכך. הציר לא הוחלף. שני קצותיו נשארו: הגמגמן דוד והסדרן. כל עוד אין בידי ישראל מדיניות פעילה וברורה להשתלבותה במרחב, לטובה או לרעה, כמות הרעיון או בכוח הנשק, אין לה ברירה אלא לצפות לביקורם של גינטלמנים מכובדים מעבר לים, שיבקרו במדינה משך 48 שעות ויכריעו את גורלה על-סמך ה' רשמותם זו.

חוק

האב הרוחני

(ראה שער)

בה בשעה שכמה מחברי הכנסת התכוננו למאבק הגדול על הצעת החוק לתיקון דיני עונשין (עבירות נגד המדינה) תשי"ג—1953 (ראה רפורטגיה), ישב במשרדו, מעל לבנק הלאומי בירושלים, גבר בגיל העמידה, בעל גולגולת מארכת וקרחה, היה זה האיש האחראי לניסוח החוק ואביו הרוחני — היועץ המשפטי של ממשלת ישראל.

חיים (לשעבר הרמן) כהן הוא אהת הר מויות הפחות ידועות בארץ. פעם היתה זאת תוצאה של ענותנות טבעית. אחר כך הפך הדבר כמעט השקפת-עולם בפני עצמה — טבעו של נציג אופייני של שכבת אנשים המאמינה שאפשר להסדיר את כל תנועות האדם והחברה מאחורי שולחן כתיבה, בחדר ריי-חדים, מבלי לשאול — עד כמה שאפשר — את האזרח עצמו.

תלמיד ישיבה. כהן בא לארץ מגרמניה עוד ב'1929, על מנת ללמוד בבית-מדרש לרבנים בירושלים. השקפתו הדתית התבטאה גם בחייו הפרטיים: הוא נשא אשה והיה אב לכמה ילדים עוד בגיל צעיר מאד. אולם דתיותו נשרה ממנו במרוצת הימים. גם תכונותיו האחרות השתנו שינוי רב.

"כוח-השררה השפיע עליו", התלוננו ידי דיו לשעבר, בתוסר-אדה. אולם היתה זאת הגדרה פשטנית מדי. חיים כהן, האיש מא' חורי קלעים שניסח את חוקי המדינה (וגם היה שר-משפטים ממונה משך כמה חודשים), הפך לפקיד פרוסי אופייני. הוא האמין כי פקיד נאמן חייב לשרת את ממשלתו בכל, מבלי להרהר יותר מדי. הוא הציל כמה עסקנים, שהיו קרובים לשלטון, מתביעות פיליות, השתדל להפוך בכל השטחים את החוק למכשיר נאמן בידי המשטר.

הצעת החוק החדשה, המצמצמת את סמ' כותו של השופט לקבוע את מידת העונש, והמאפשרת תביעה פלילית חמורה נגד כל אדם שאינו מוצא חן בעיני הממשלה, אינה אלא גולת-הכותרת של דרך זו.

"אינני מוכן!" כשפנו העתונאים ב' שבוע שעבר, אל חיים כהן, ביקשו ממנו להסביר להם את נימוקיו ושיקוליו בניסוח הצעה זו, היתה התשובה, בטלפון הפנימי של המשרד, אופיינית לאיש:

"אינני מוכן לדבר עם עתונאים על חוק זה."

הכנסת

הזאב נשאר רעב

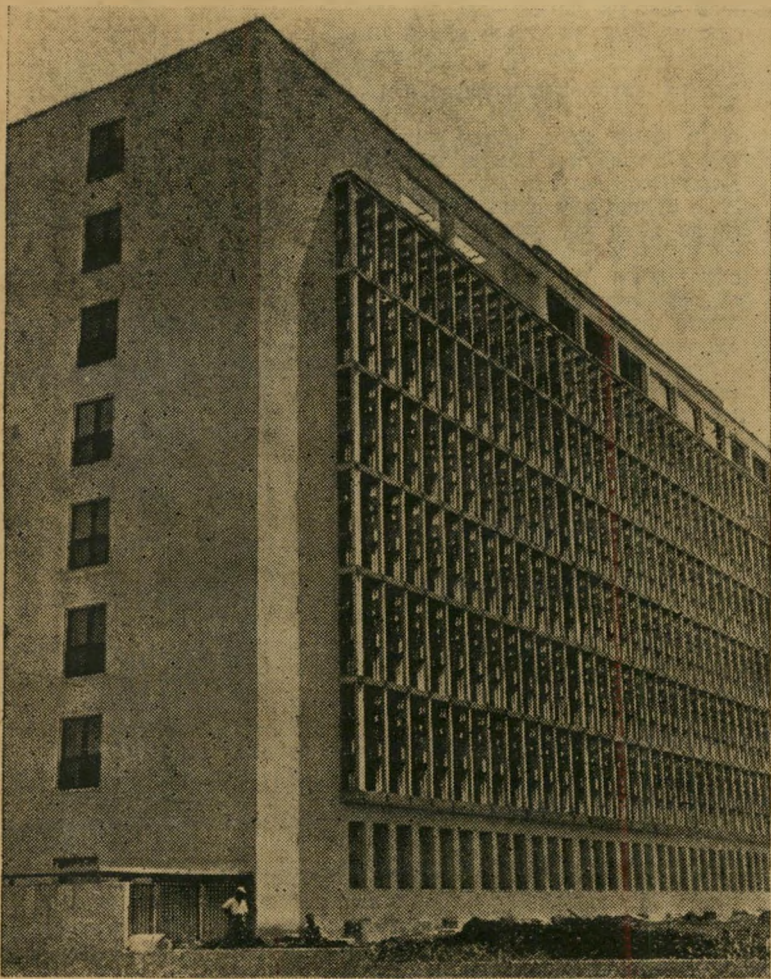
מדע כלכלי? אין דבר כזה. דוד בן-גוריון.

בכל כנסת אחרת, היוכח על התקציב הממשלתי הוא פיטגת הקאריירה — דיון מבויק על כל פעולות הממשלה, מצב המשק בעבר, בהווה ובעתיד. אולם בכנסת היש' ראלית זהו דיון משעמם ביותר, התפוס בעיקר על-ידי נאומיהם של שרים והצהרות סתמיות של הח"כים. הסיבה: מנהלי ה' משרדים הממשלתיים עולים בהרבה ברמתם המקצועית על חברי הכנסת. הח"כים, וגם רוב השרים, אינם יודעים כלל מה מתחבא מאחורי המספרים העגולים והיבשים, אינם מסוגלים להביע כל דעה רצינית לגופם של הדברים.

לכן שמחו כמעט הכל שניתנה להם ההז' דמנות לסטות מן הנושא העיקרי, שעמד להצבעה, ולעבור לנושא יותר משעשע: מט האבטלה. היה זה באמת יכול להיות נושא משעשע, אלמלא היה טראגי מדי לכמה רבבות משפחות, שאחיהם מחבריהן עסקו, אותה שעה, בהריסת לשכת העבודה ה' ירושלמית.

הכלב הסתובב. האבטלה נוצרה באופן מלאכותי על-ידי הממשלה, שרצתה בדרך זו להוריד במקצת את רמת-המחיה, לדרבן את הפועלים לתפוקה רבה יותר. אולם כמו שוליה-הקיסם באגדה, הצליחה הממשלה יתר על המידה, לא ידעה שוב כיצד להיפטר

מצבו. "לא כל כך רע", אמר הרופא. "אולי טוב ז' עוד גוברין". "לא כל כך רע", חזר הרופא — בתוספת הוראה חמורה להימנע מהתרגשות ועבודה קשה. נמיר לא הסכים להתפטרות, ניסח את הדבר כ"חופשה". אולם גם הוא יודע כי אדם שאסור לו להתרגש אינו יכול לנהל את הקואליציה הנוכחית. כפי שהוכיח ה' מאבק על מס האבטלה שנמשך כל השבוע

בנין הועד הפועל החדש. תל אביב

דוגמה אישית, 3,000,000 ל"י, ותחנת שידור פרטית

(ראה לעיל). "הם יכולים לשלם", הבטיח גוברין. "אף יהודי עוד לא הפסיד כסף בארץ!" אחר, כהיראהר שני, הוסיף: "ומי שהפסיד, לא סיפר זאת לאיש!"

הסתדרות

קצת מופרז

כשאך החלה בנית בנין הועד-הסועל ב' צפון תל-אביב, פנה דוד צבי פונקס, שר התחבורה, אל ראשי ההסתדרות, ביקש למי כור לו את הבנין הישן של הועד-הסועל ברחוב אלנבי, כדי שיוכל להקים בו דואר מרכזי. ראשי ההסתדרות דרשו מחיר עגול: מליון ל"י. פונקס סירב לשלם.

החודש הודו ראשי ההסתדרות עצמם כי דרשו מחיר קצת מופרז ממשלתם. הם מכרו את הבנין בסכום הפעוט של 850 אלף ל"י, לחברה שהוקמה במיוחד על-ידי תנובה, המשביר המרכזי, סולל-בונה ומפעלים הס' תדרותיים אחרים.

פקידי מוסדות אלה אינם היחידים המת' כוננים ל"מוחארים". בימים הקרובים תיערך נדירה-פקידים רבתית, כשעשרות מוסדות ההסתדרותיים ינטשו את משרדיהם המפוזרים בעיר, תמורת דמי-מפתח מתאימים, יעברו לבית הפלאים.

שתי קומות של מרתף. בנין חדש זה, על 310 חדריו, הוא פאר הבניה המור' רנית בארץ, תרופה לעיני כל אלה ששוסר' הסגנון של בניני הארץ מעיק על נשמתם. אמנם, הקיום הישרים, הנקיים, של הבנין קולקלו, במידה מסוימת, על-ידי הודוים שהושמו על ראשו והבנינים הקטנים שך חקו אליו כאילו ברגע האחרון. אך גם כן אין דומה ליופיו של בנין זה מודן עד אילת. כמה אנשים התענינו בפרטים, שלא היו כל כך גלויים לעין, לבנין שתי קומות של מרתפים, להגנה במקרה הצורך; תחנת-כוח עצמאית, שאינה זקוקה לאספקה חיצונית;

מן השדים שקראה להם. פתרונה: לגבות מיד כספים מן הציבור, להתחיל בעזרתם עבודות מזורזות (וחסרות ערך) להעסקת המובטלים.

"הממשלה דומה לכלב המסתובב כל הזמן כדי לתפוס את הזנב של עצמו", התלוצץ יוחנן באדר, איש חרות. כוונתו: אם ה' ממשלה תטיל מסים נוספים על נותניה' בודה כדי לממן את העסקת המובטלים בע'

הצעת החוק החדשה, המצמצמת את סמ' כותו של השופט לקבוע את מידת העונש, והמאפשרת תביעה פלילית חמורה נגד כל אדם שאינו מוצא חן בעיני הממשלה, אינה אלא גולת-הכותרת של דרך זו.

"אינני מוכן!" כשפנו העתונאים ב' שבוע שעבר, אל חיים כהן, ביקשו ממנו להסביר להם את נימוקיו ושיקוליו בניסוח הצעה זו, היתה התשובה, בטלפון הפנימי של המשרד, אופיינית לאיש:

"אינני מוכן לדבר עם עתונאים על חוק זה."

הכנסת

הזאב נשאר רעב

מדע כלכלי? אין דבר כזה. דוד בן-גוריון.

בכל כנסת אחרת, היוכח על התקציב הממשלתי הוא פיטגת הקאריירה — דיון מבויק על כל פעולות הממשלה, מצב המשק בעבר, בהווה ובעתיד. אולם בכנסת היש' ראלית זהו דיון משעמם ביותר, התפוס בעיקר על-ידי נאומיהם של שרים והצהרות סתמיות של הח"כים. הסיבה: מנהלי ה' משרדים הממשלתיים עולים בהרבה ברמתם המקצועית על חברי הכנסת. הח"כים, וגם רוב השרים, אינם יודעים כלל מה מתחבא מאחורי המספרים העגולים והיבשים, אינם מסוגלים להביע כל דעה רצינית לגופם של הדברים.

לכן שמחו כמעט הכל שניתנה להם ההז' דמנות לסטות מן הנושא העיקרי, שעמד להצבעה, ולעבור לנושא יותר משעשע: מט האבטלה. היה זה באמת יכול להיות נושא משעשע, אלמלא היה טראגי מדי לכמה רבבות משפחות, שאחיהם מחבריהן עסקו, אותה שעה, בהריסת לשכת העבודה ה' ירושלמית.

הכלב הסתובב. האבטלה נוצרה באופן מלאכותי על-ידי הממשלה, שרצתה בדרך זו להוריד במקצת את רמת-המחיה, לדרבן את הפועלים לתפוקה רבה יותר. אולם כמו שוליה-הקיסם באגדה, הצליחה הממשלה יתר על המידה, לא ידעה שוב כיצד להיפטר

לכסוף הושגה פשרה ששחטה את הכבש והשאירה את הזאב רעב: אמנם הוטל מס אבטלה, אך בהסחאה של מפרעה על מס הכנסה. לדעת רבים, ביניהם כותב המאמרים הראשיים בהארץ, לא ישמש עיקר הכסף כלל להעסקת מובטלים, אלא להצלת הקופה הריקה של האוצר מפשיטת רגל.

הנשר התפטר

"אתה יכול להודיע לחברין שהתפטרתי מתפקידי כמנהל הקואליציה", אמר עקיבא גוברין, גבה-הקומה ובהירה-העין, למשה תבור, כתב דבר. גוברין ידע כי כתבי-הכנסת מכל המפלגות מהחים אגודה סגורה, וכי הודעה לאחד מהם כאילו נמסרה לכולם.

ואמנם, תוך זקות מעטות העבירו כל ה' כתבים את הידיעה לעתוניהם. אולם בשעה מאוחרת באה הודעה סותרת מפי מרדכי נמיר, מוכיר ההסתדרות ואיש מפא"י כגוב' רין: גוברין לא התפטר. התוצאה: כל העתונים הודיעו למחרת בבוקר על ההת' פטרות, מלבד דבר המפא"י.

אסור להתרגש. סיבת ההתפטרות היתה חרותה על פניו של גוברין. "הנשר הקרח", כפי שנקרא גוברין בשל קרחתו, גובהו וקלסתר פניו, סובל ממחלת-לב. כש' נבדק בפעם האחרונה, שאל את הרופא ל'

* מספר המובטלים קפץ, תוך שבועות ספורים מ'7 אלף ל'40 אלף, וקרוב לוודאי שיוסיף לעלות.

הצעה דפתרון בעית האבטלה: אספקת עבודה לפועלי הבנין ולפועלי הכבישים.